

RAPPORT

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

PlanMER Omgevingsvisie Gouda

Klant: Gemeente Gouda

Referentie: BG8638

Status: S2/Eindconcept

Datum: Tuesday, 09 June 2020

Titel document: Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Ondertitel: PlanMER Omgevingsvisie Gouda
Referentie: BG8638
Status: Eindconcept/S2
Datum: Tuesday, 09 June 2020
Projectnaam: Omgevingsvisie Gouda
Projectnummer: BG8638
Auteur(s): Reina Drenth

Gecontroleerd door: Véronique Maronier

Datum/paraaf: 4 juni 2020

Goedgekeurd door: Martijn Bijl

Datum/paraaf: 11 juni 2020

Classificatie

Alleen voor intern gebruik

Disclaimer

Niets uit deze specificaties/drukwerk mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van HaskoningDHV Nederland B.V.; noch mogen zij zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor deze specificaties/drukwerk ten opzichte van anderen dan de personen door wie zij in opdracht is gegeven en zoals deze zijn vastgesteld in het kader van deze Opdracht. Het geïntegreerde QHSE-managementsysteem van HaskoningDHV Nederland B.V. is gecertificeerd volgens ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 en ISO 45001:2018.

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau?	2
1.2	Inspraak op NRD	2
2	Achtergrond Omgevingsvisie en MER	4
2.1	Aanleiding en doel Omgevingsvisie en MER	4
2.2	Omgevingsvisie: proces en resultaten tot nu toe en vervolg	5
3	Wat is de rol van m.e.r. voor de Omgevingsvisie?	7
3.1	Interactie Omgevingsvisie en m.e.r.	7
3.2	M.e.r. in de beleidscyclus omgevingsbeleid	9
4	Wat gaan we onderzoeken?	11
4.1	Kwaliteiten leefomgeving, effecten nieuwe beleid en doelbereik	11
4.2	Beoordelingskader	11
4.3	Alternatieven	12
4.4	Abstractieniveau planMER sluit aan bij Omgevingsvisie	13
5	Wanneer welke vervolgstappen	13
5.1	Proces en tijdspad Omgevingsvisie	13
5.2	Proces en tijdspad plan-m.e.r.	13
	Begrippenlijst	15

1 Inleiding

1.1 Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau?

De gemeente Gouda werkt aan het opstellen van de Omgevingsvisie Gouda. De Omgevingsvisie is een integrale visie op de fysieke leefomgeving in Gouda. Zij geeft richting aan de toekomstige ontwikkeling van de stad. De visie beschrijft welke grote ontwikkelingen op de stad en haar inwoners afkomen en wat de ruimtelijke consequenties daarvan zijn. Maar de visie gaat ook over het in stand houden en beheren van het waardevolle wat de stad op dit moment al heeft.

Het is te verwachten dat de Omgevingsvisie¹ het kader wordt voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. In die gevallen is het opstellen van een planMER verplicht, omdat de Omgevingsvisie belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Wat is m.e.r., wat is MER?

M.e.r. staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld. MER staat voor 'Milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een m.e.r. De toevoeging 'plan' (planMER) wil zeggen dat het om een MER voor een plan gaat, zoals een Omgevingsvisie.

Het voorliggende document is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (in het vervolg noemen we dit 'de NRD'). De publicatie van de NRD is de eerste stap in de m.e.r.-procedure, en wordt naar verwachting in juni 2020 ter visie gelegd. Deze NRD beschrijft welke alternatieven, omgevingsaspecten en effecten in het MER onderzocht gaan worden ('reikwijdte'). Daarnaast geeft het informatie over de manier waarop de effecten van de Omgevingsvisie onderzocht zullen worden en met welke diepgang ('detailniveau'). De NRD vormt de basis voor het raadplegen van betrokken instanties en voor inspraak. Het MER zelf wordt later, tegelijk met de ontwerp Omgevingsvisie, ter inzage gelegd.

1.2 Inspraak op NRD

Tijdens de inzage periode van de NRD kan eenieder reageren op de aanpak van het MER voor de Omgevingsvisie zoals beschreven in deze NRD. Reacties kunnen schriftelijk bij de gemeente ingeleverd worden op de in de kennisgeving aangegeven wijze. De reacties worden gebruikt bij de verdere uitwerking van het MER. De volgende bestuursorganen en instanties worden in ieder geval geraadpleegd over de inhoud van de NRD:

- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- Gemeente Krimpenerwaard
- Gemeente Waddinxveen
- Gemeente Zuidplas
- Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard
- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
- Veiligheidsregio Hollands Midden
- GGD Hollands Midden
- Hoogheemraadschap van Rijnland

¹ Tot de inwerkingtreding van de omgevingswet is de Omgevingsvisie een structuurvisie als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 2.2 Wro), zie verder paragraaf 2.1.

Leeswijzer

Deze NRD is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2: waarom een Omgevingsvisie en MER?
- Hoofdstuk 3: de rol van de m.e.r. in de totstandkoming de Omgevingsvisie
- Hoofdstuk 4: wat gaan we onderzoeken?
- Hoofdstuk 5: wanneer vervolgstappen?

Aan het eind is een begrippenlijst opgenomen met per begrip een uitleg wat het betekent.

2 Achtergrond Omgevingsvisie en MER

2.1 Aanleiding en doel Omgevingsvisie en MER

Omgevingsvisie

Zoals vermeld stelt de gemeente Gouda de Omgevingsvisie op om richting te geven aan de toekomstige ontwikkeling van de stad. De Omgevingsvisie schetst de hoofdlijnen en ruimtelijke consequenties van het beleid; de sectorale uitwerkingen en gebiedsuitwerkingen moeten passen binnen deze hoofdlijn. In de Omgevingsvisie Gouda wordt de focus gelegd op:

1. De weerslag van de gemeentelijke beleidsvelden in de fysieke leefomgeving;
2. Datgene – in die fysieke leefomgeving – wat we het meest waardevol vinden, en dat bescherming bieden;
3. Transitie die nog veel energie vergen om een succes te worden (bijvoorbeeld Klimaatadaptatie, Energietransitie en Gezonde stad);
4. Een integrale afweging;
5. Een langetermijnperspectief.

De Omgevingsvisie is ook het kader waarbinnen Gouda later een omgevingsplan opstelt. De ambities en richtingen die in de visie worden geschetst worden in het omgevingsplan vertaald in concrete regels. Dit plan vervangt onder andere alle bestemmingsplannen van Gouda. De visie is ook richtinggevend voor alle andere – deels verplichte – gemeentelijke programma's en plannen.

MER

Het MER levert de informatie die nodig is voor een zorgvuldig besluit over de Omgevingsvisie, waarbij alle relevante belangen (waaronder die van de leefomgeving) zijn meegewogen. Daarnaast beschrijft en verantwoordt het MER de resultaten van het proces om tot de Omgevingsvisie te komen.

Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de Omgevingsvisie (in wording) een structuurvisie als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro artikel 2.2). De Wet milieubeheer (artikel 7.2, lid 2 Wm) schrijft voor dat voor een structuurvisie een milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd moet worden als het kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten. Zo is de Omgevingsvisie kaderstellend voor onder meer woningbouw en mogelijk andere ruimtelijke ontwikkelingen die gezamenlijk gezien kunnen worden als stedelijk ontwikkelingsproject. De verplichting tot een m.e.r. geldt ook als een structuurvisie onderdelen bevat waarvoor op grond van de Wet natuurbescherming met een Passende beoordeling uitgesloten moet worden dat er versturende effecten in Natura 2000 gebieden optreden (artikel 7.2a, lid 1 Wm).

Als een m.e.r.(beoordeling) bij een structuurvisie of Omgevingsvisie verplicht is, dan moet de uitgebreide m.e.r.-procedure doorlopen worden. Er wordt dan een milieueffectrapport (MER) opgesteld, dat tegelijk met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gaat.

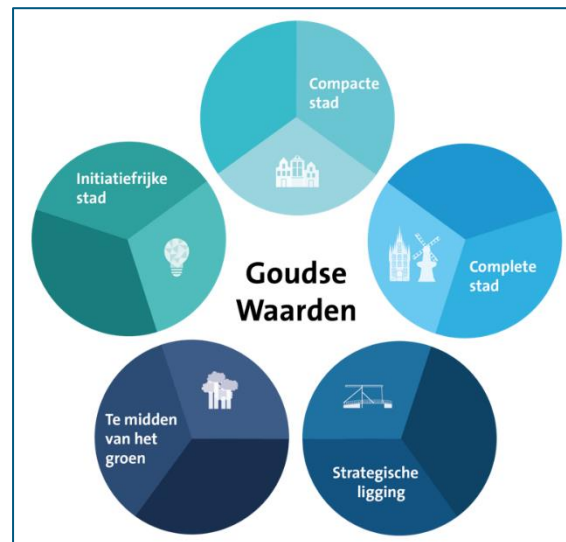
Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie zet de gemeente in op een proces met regelmatige interactie tussen het uitwerken van de Omgevingsvisie en het opstellen van het MER. De Omgevingsvisie beschrijft het beleid, wat de ambities zijn en wat de gemeente op hoofdlijnen gaat doen. Het MER beschrijft de kwaliteiten van de leefomgeving, de gevolgen van het beleid op de leefomgeving en of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities. De interactie tussen beide bestaat uit regelmatige wederzijdse terugkoppeling tussen de beleidsontwikkeling aan de ene kant (Omgevingsvisie) en de gevolgen ervan voor de leefomgeving aan de andere kant (m.e.r.). Op deze manier wordt de m.e.r. gebruikt om beleid aan te scherpen en om beleidskeuzes te maken. Zie voor meer uitleg over het proces en de interactie ook hoofdstuk 3.

Daarnaast wil de gemeente het MER ook gebruiken als basis voor het monitoren en bijsturen van het beleid tijdens de uitvoering. Daarbij is het begrip 'milieu' breder op te vatten dan meestal gebruikelijk is in milieueffectrapportages. Dit omdat het beleid in de Omgevingsvisie de menselijke leefomgeving als geheel omvat, dus zowel fysiek, economisch als sociaal. Dit alles vraagt om een vernieuwende m.e.r.-aanpak met een breed georiënteerd proces dat de afzonderlijke beleidsterreinen overstijgt.

2.2 Omgevingsvisie: proces en resultaten tot nu toe en vervolg

In 2019 is de Toekomstvisie 'Gouda ligt Goed!' opgesteld. In dat proces zijn er vijf 'Goudse kernwaarden' opgesteld:

1. Gouda is een compacte stad met een bruisend historisch centrum en rustige randen;
2. Gouda is een complete en evenwichtige stad waar mensen graag in goede gezondheid wonen, werken, recreëren, van cultuur genieten en winkelen;
3. Gouda geniet een strategische regionale ligging in een bruisende metropool, met uitstekende (ov-)bereikbaarheid;
4. Gouda ligt te midden het van Groene Hart, met waardevol landschap, natuur en veel water;
5. Gouda is initiatiefrijk, en geniet een grote mate van participatie van haar inwoners, o.a. in de vorm van evenementen.

De essentie van deze vijf waarden worden in de Omgevingsvisie beschermd of verder ontwikkeld in de beoogde richting. Het proces voor de Omgevingsvisie Gouda is gestart met een inventarisatie van de bestaande stukken. De start lag bij de recent opgestelde Toekomstvisie Gouda 2040, waarin de gewenste stad van de toekomst - in woorden – wordt geschetst. Hierin is, op basis van stakeholderparticipatie onder de Goudse bevolking, o.a. opgehaald waar men voor hun stad de meeste waarde aan hecht. Dit heeft voor de Omgevingsvisie geleid tot de Goudse Waarden. Parallel heeft een uitgebreide beleidsanalyse plaatsgevonden, die het traditionele fysieke domein betreft, maar ook actuele onderwerpen zoals klimaatadaptatie, energietransitie, en circulaire economie, en de minder fysieke aspecten zoals gezondheid en inclusiviteit.

Hieruit zijn de ambities voor de gemeente gedistilleerd. Hoe deze ambities te realiseren, en tegelijkertijd de Waarden te beschermen en ontwikkelen, wordt uitgewerkt via vijf Opgaven. De opgaven zijn integraal van aard, en de focus ligt op de hoofdzaken. De opgaven zijn:

- Doorgeven historisch Gouda
- Duurzame stedelijke ontwikkeling
- Een prettig woon- en leefklimaat
- Gezondheid stimuleren
- Sterke economie en regionale positie

De realisatietermijn van ambities in de visie zal zeer verschillend zijn, variërend van enkele jaren tot meer dan 10 jaar. Met regelmaat onderzoekt en beoordeelt de gemeente de voortgang. Dit koppelt de gemeente aan beleidscyclus Omgevingswet. Op deze manier bekijkt de gemeente of zij op de goede weg zijn of dat bijsturing wenselijk is. Bijvoorbeeld door de bestuurlijke middelen, financiën of juridische instrumenten anders in te zetten of ambities en doelstellingen bij te stellen.

Elke verandering in de Omgevingsvisie vergt een besluit van de gemeenteraad. Dit gaat via de wettelijke procedure van inspraak:

- ter inzage leggen van ontwerpvisie,
- zienswijzemogelijkheid,
- vaststellen visie door de gemeenteraad van Gouda.

Omdat een Omgevingsvisie alleen zelfbindend is voor de gemeente, is na het vaststellen van de visie geen beroep mogelijk.

Participatie

Met participatie wil de gemeente Gouda bereiken dat:

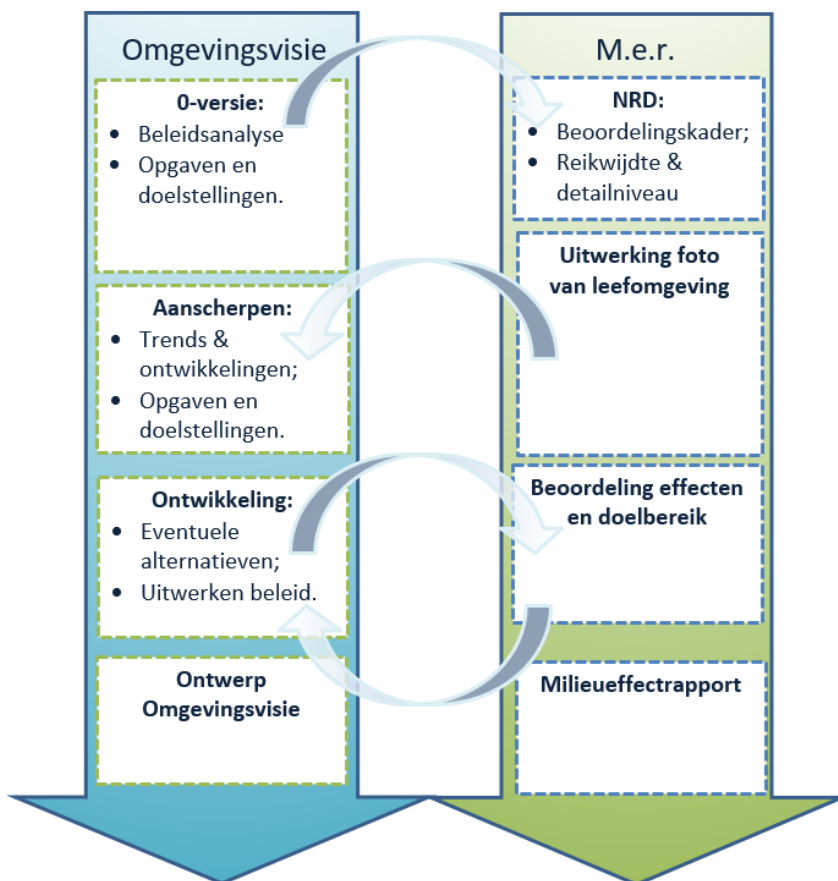
- De bewoners, bedrijven en instellingen in Gouda weten wat een Omgevingsvisie inhoudt, en wat het voor hen kan betekenen;
- Deze partijen hun inzichten, zorgen, wensen en ideeën kunnen benoemen;
- De Omgevingsvisie ingaat op opgaven die er voor de belanghebbenden toe doen.

Voor de Omgevingsvisie maakt de gemeente gebruik van de Toekomstvisie 'Gouda ligt Goed!' uit 2019. Aanvullend maakt de gemeente gebruik van de resultaten van de jaarlijkse stadspeiling, waaraan meer dan 2.000 Gouwenaren meedoen en worden meegenomen in het maken van de Omgevingsvisie. Daarnaast wil de gemeente kijken op welke thema's, en met welke stakeholders, aanvullende participatie nuttig is. Om een goed beeld te hebben van zorgen en wensen, en wat de opgaven voor de toekomst zijn. Indien mogelijk in de huidige omstandigheden organiseert de gemeente daarom enkele brede bijeenkomsten waarin we praten over diverse vraagstukken voor de stad. Indien dit vanwege gezondheidsredenen niet is toegestaan dan zoekt de gemeente naar andere mogelijkheden.

3 Wat is de rol van m.e.r. voor de Omgevingsvisie?

3.1 Interactie Omgevingsvisie en m.e.r.

Naast de wettelijke verplichting wil de gemeente met de toepassing van het instrument m.e.r. meerwaarde creëren bij de verdere uitwerking tot Omgevingsvisie. Dat gebeurt zoals in onderstaand figuur weergegeven en daaronder toegelicht.

Figuur 3.1. Interactie omgevingsvisie en m.e.r.

Leefomgevingsfoto als input voor aanscherping trends, ontwikkelingen, opgaven en doelstellingen

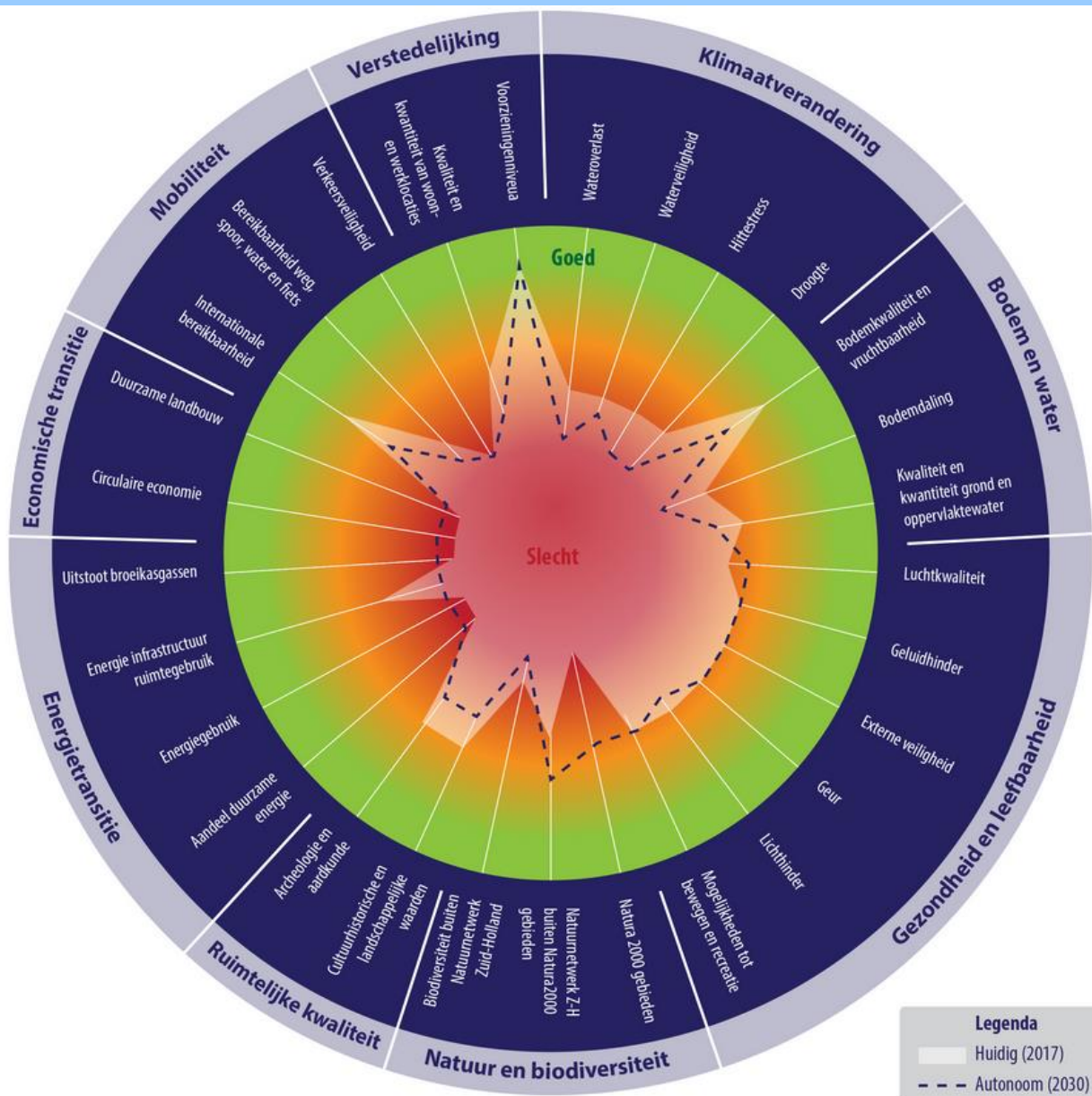
In de m.e.r. wordt als eerste stap een 'leefomgevingsfoto' gemaakt. De leefomgevingsfoto geeft een beeld van hoe de leefomgeving er nu voor staat. Dat wordt gedaan op basis van (kwantitatieve) indicatoren zoals opgenomen in het beoordelingskader van het m.e.r. (zie paragraaf 4.2). Het is belangrijk dat deze indicatoren goed meetbaar zijn.

De leefomgevingsfoto laat zien op welke vlakken de kwaliteit 'op orde' is en op welke vlakken er problemen en knelpunten optreden. Er wordt vervolgens ook een doorkijk gemaakt naar 2030 (en daar waar mogelijk 2040): wat zijn de trends en ontwikkeling bij voortzetting van het huidige beleid? Welke problemen en knelpunten zijn er te verwachten?

Met deze informatie in de hand kunnen de trends, ontwikkelingen en doelstellingen voor de Omgevingsvisie aangescherpt en verduidelijkt worden. Het verschil tussen de doelstellingen en de verwachte kwaliteiten bij voortzetting van huidig beleid laat dan zien welke opgave er ligt voor nieuw beleid in de Omgevingsvisie. Dat is het vertrekpunt om nieuw strategisch beleid uit te werken.

Leefomgevingsfoto en Rad van de leefomgeving

In de m.e.r. wordt de leefomgevingsfoto weergegeven in een 'Rad van de leefomgeving', zie onderstaand voorbeeld. Dit rad geeft de kwaliteiten van leefomgevingsaspecten weer, nu en in de toekomst. Het laat zien waar de leefomgeving 'op orde' is, wat de trends in leefomgevingskwaliteiten zijn en op welke vlakken er in de toekomst verslechtingen of problemen te verwachten zijn. Het is daardoor een goed hulpmiddel bij het structureren en formuleren van opgaven en ambities voor de Omgevingsvisie. Effecten van nieuw beleid kunnen er vervolgens ook in geprojecteerd worden. Zo wordt duidelijk in welke mate nieuw beleid tot veranderingen in autonome trends en het behalen van ambities kan leiden.

Figuur 3.2. Voorbeeld van ingevuld Rad van de leefomgeving.

Effectbeoordeling en doelbereik

Als duidelijk is wat er met de Omgevingsvisie nagestreefd wordt (de ambities) en welke opgaven dat met zich meebrengt, dan kan er nieuw beleid uitgewerkt worden. In de m.e.r. worden de effecten van het nieuwe beleid in beeld gebracht en beoordeeld in welke mate ze bijdragen aan het halen van ambities.

Hoewel de Omgevingsvisie streeft naar consistentie in ambities en doelen, kunnen ze ook strijdig zijn met elkaar. Daarom wordt in het MER met zogenaamde 'botsproeven' ook beoordeeld in hoeverre er risico's zijn dat nieuwe beleidsuitspraken tot strijdigheid in doelbereik leidt. Van daaruit kunnen dan conclusies getrokken worden in hoeverre de ambities en beleidsuitspraken onderling verenigbaar zijn of onderling strijdig.

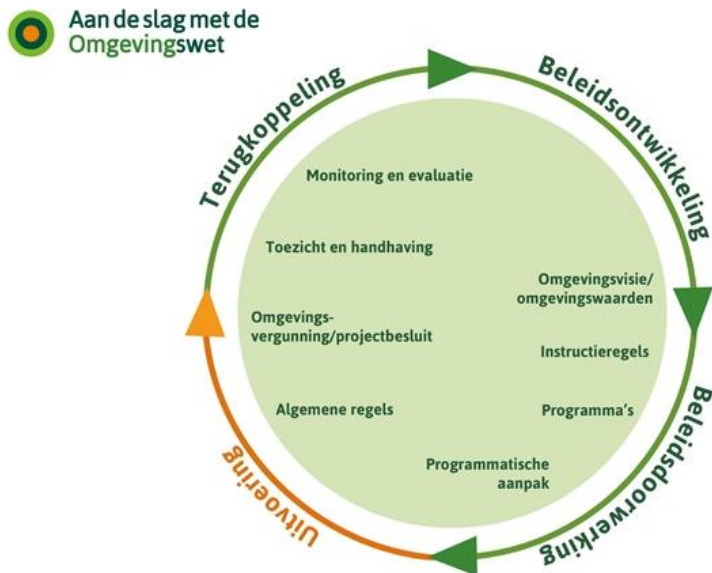
Dit wordt iteratief en interactief gedaan: nieuw beleid wordt in het m.e.r. beoordeeld, de uitkomsten daarvan worden gebruikt om het nieuwe beleid aan te scherpen of te concretiseren. Aangescherpt beleid wordt vervolgens weer in de m.e.r. beoordeeld op effecten en het halen van ambities.

3.2 M.e.r. in de beleidscyclus omgevingsbeleid

De Omgevingsvisie heeft in beginsel een onbeperkte looptijd. Aan de Omgevingsvisie worden concrete uitwerkingen 'gehangen' in de vorm van programma's of andere instrumenten. Deze uitwerkingen zijn doorvertalingen van het relatief abstracte lange termijnbeleid van de Omgevingsvisie.

Om in beeld te krijgen of de uitwerking van het beleid daadwerkelijk leidt tot een betere kwaliteit van de leefomgeving, moet er periodiek informatie over de toestand van de leefomgeving en de resultaten van het tot dan uitgevoerde beleid beschikbaar zijn. Met het voortschrijdend inzicht dat daaruit volgt kan uitwerking en bijsturing gegeven worden aan de omgevingsvisie. Op deze manier ontstaat er een gesloten beleidscyclus (zie onderstaande figuur):

- beleidsontwikkeling (Omgevingsvisie);
- beleidsdoorwerking (uitwerking van de Omgevingsvisie in programma's en andere instrumenten);
- uitvoering (ontwikkeling concrete besluiten/regels en ander instrumentarium en toepassing daarvan);
- terugkoppeling (resultaten van monitoring evalueren op hun betekenis voor nieuwe beleidscyclus).

Figuur 3.3 Beleidscyclus omgevingswet².

De Omgevingsvisie heeft geen vastgestelde tijdshorizon, dit kan per opgave verschillen. Ten behoeve van het bepalen van de effecten gaan we uit van het jaar 2030 met een doorkijk naar 2040. De Omgevingsvisie wordt een strategisch document met keuzes op hoofdlijnen. Onderdeel van de

² <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/omgevingswet/abc-omgevingswet/begrippen/beleidscyclus/>

strategische keuzes is ook hoe beleid van de Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in programma's en andere instrumenten en op welke termijn. In de programma's wordt opgenomen hoe het beleid vorm zal krijgen, hoe de gemeente daarin wil sturen en welke acties de gemeente daarbij onderneemt. Deze uitwerkingen kunnen zowel een thematisch als een gebiedsgericht karakter hebben. Uitwerking van beleid kan leiden tot vervolgbesluitvorming. Als daarbij aanzienlijke omgevingseffecten worden verwacht, wordt ter ondersteuning van de besluitvorming daarover opnieuw het instrument m.e.r. ingezet.

De gemeente overweegt als onderdeel van het doorlopen van de beleidscyclus het instrument van monitoring in te zetten. Dat betekent dat informatie over de toestand van de leefomgeving in alle fasen van de beleidscyclus wordt ingezet en meegewogen.

De gemeente Gouda wil het planMER kunnen gebruiken als basis voor het monitoren en bijsturen van het beleid tijdens de uitvoering. Voor het planMER betekent dit dat:

- de huidige situatie ('leefomgevingsfoto') zodanig wordt vormgegeven dat periodieke actualisatie aan de hand van uitkomsten van monitoring mogelijk is;
- indicatoren van monitoring moeten aansluiten op het beoordelingskader voor het MER;
- het beoordelingskader zodanig moet zijn opgezet, dat de beoordelingscriteria op een relatief hoog abstractieniveau bruikbaar zijn voor zowel het toetsen van de Omgevingsvisie als van de uitwerkingen ervan;
- eventuele vervolg-MER'en bij de uitwerking van het beleid van de Omgevingsvisie qua vorm en inhoud aansluiten op het MER bij de Omgevingsvisie.
- groot belang van navolgbaarheid en reproduceerbaarheid van gegevens kwaliteiten in leefomgevingsfoto en effectscores.

Dit betekent onder meer dat we zo veel mogelijk data gebruiken uit reguliere bronnen:

- CBS-gegevens;
- waarstaatjegemeente.nl;
- Telos, PBL: Kwaliteit van leven.

4 Wat gaan we onderzoeken?

4.1 Kwaliteiten leefomgeving, effecten nieuwe beleid en doelbereik

Het planMER brengt in beeld:

- De staat van en trends in de leefomgeving van Gouda, nu en bij ongewijzigd beleid in 2030: dit laat de kwaliteiten van de leefomgeving zien, waar het 'op orde' is en waar er nu en bij bestaand, ongewijzigd beleid opgaven (tekorten of problemen) verwacht worden. Dit wordt gedaan aan de hand van leefomgevingsfoto (welke weergegeven wordt in het rad van de leefomgeving).
- De effecten van het nieuwe beleid op de voorziene staat van de leefomgeving in 2030: dit laat zien wat de verwachte gevolgen zijn van het nieuwe beleid van de Omgevingsvisie en in welke mate dat de kwaliteiten van de leefomgeving beïnvloedt en of de opgaven opgelost worden. Om dit te kunnen beoordelen moet de Omgevingsvisie voldoende concrete beleidsuitspraken bevatten die nieuw zijn en waar een relatie met de (fysieke) leefomgeving mee gelegd kan worden.
- De mate waarin nieuw beleid bijdraagt aan het behalen van doelstellingen van de Omgevingsvisie ('doelbereik'): dit laat zien in hoeverre verwacht wordt dat het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de ambities die met de Omgevingsvisie nagestreefd worden.

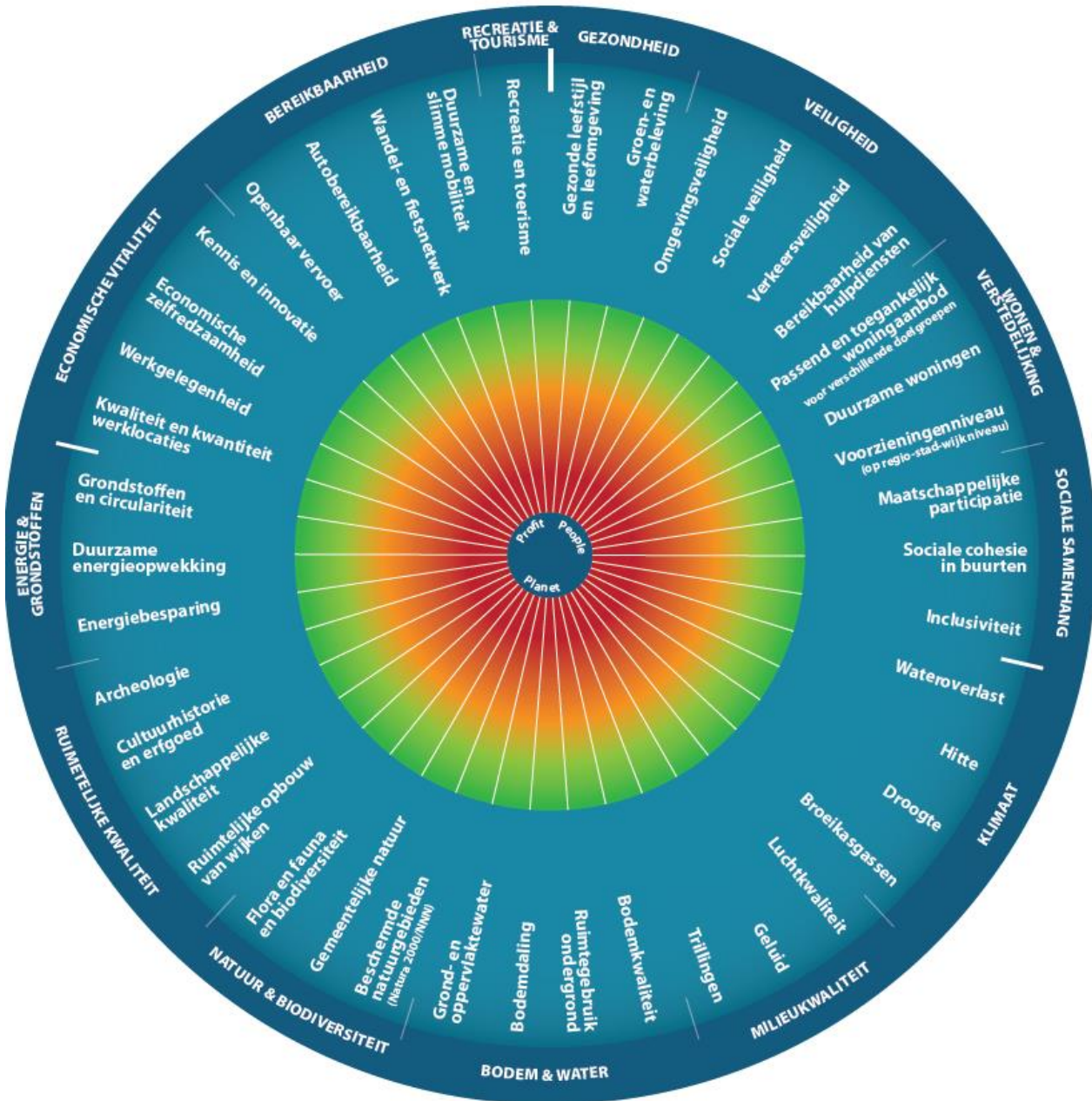
4.2 Beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader met leefomgevingsthema's. Naast de aspecten binnen het domein van de Omgevingswet (de fysieke leefomgeving), bevat het beoordelingskader ook sociale en economische aspecten. Met een dergelijk breed beoordelingskader – breder dan gangbaar bij m.e.r. – kan m.e.r. daadwerkelijk bijdragen aan een goede wegging van alle belangen in de Omgevingsvisie. Het beoordelingskader zal voldoende breed zijn om de staat van de leefomgeving, opgaven en het behalen van doelstellingen goed te kunnen duiden.

Aan de hand van bovenstaande uitgangspunten is in het onderstaande figuur een eerste aanzet gegeven voor een beoordelingskader voor het beoordelen van de effecten van de Omgevingsvisie. Daarbij is van belang dat het zowel toepasbaar is in de beoordeling van kwaliteiten van de leefomgeving en effecten van nieuw beleid, als voor de beoordeling van de mate van doelbereik. Het beoordelingskader wordt gaandeweg het opstellen van het planMER verder aan- en ingevuld, en afgestemd met het door de gemeente te ontwikkelen dashboard met leefomgevingsthema's en -indicatoren die in de Omgevingsvisie een plek krijgen.

Belangrijk punt bij de totstandkoming van het beoordelingskader is de navolgbaarheid en reproduceerbaarheid van leefomgevingskwaliteiten en effectscores. Daarvoor is per indicator een duidelijke en navolgbare schaal nodig en een toelichting hoe uitkomsten van indicatoren beoordeeld horen te worden (wanneer is een uitkomst positief of negatief). Deze duidelijke en navolgbare schaal wordt tegelijk met het uitwerken van het beoordelingskader bepaald.

Figuur 4-1. Aanzet beoordelingskader.

4.3 Alternatieven

In het traject Omgevingsvisie Gouda worden strategische keuzemogelijkheden verkend voor diverse dilemma's die voorliggen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen of gezondheid. Indien mogelijk worden deze keuzemogelijkheden in het planMER in de vorm van alternatieven nader onderzocht. Alternatieven kunnen unieke beleidsinvullingen hebben, maar kunnen qua inhoud ook deels met elkaar overlappen. Insteek is dat de alternatieven onderscheidend zijn ten opzichte van elkaar. Of er alternatieven beschouwd gaan worden, en zo ja welke, wordt verderop in het m.e.r. proces uitgewerkt. Mogelijke

ingrediënten voor alternatieven zijn dilemma's op het vlak van wonen / verstedelijking, energietransitie, gezondheid, mobiliteit, economie, inclusiviteit, toerisme en recreatie, ed.

Op basis van het beoordelingskader wordt in beeld gebracht hoe de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie en elkaar scoren en bijdragen aan het halen van beleidsdoelstellingen. Hiermee levert het planMER de milieu-informatie voor de keuze voor een voorkeursalternatief dat uiteindelijk in de Omgevingsvisie wordt opgenomen. Hierbij is het waarschijnlijk dat het voorkeursalternatief bestaat uit onderdelen van de verschillende alternatieven.

4.4 Abstractieniveau planMER sluit aan bij Omgevingsvisie

Vanwege de lange termijn waar de Omgevingsvisie op van toepassing is, hebben beleidsuitspraken in een Omgevingsvisie over het algemeen een relatief abstract karakter. In de effecten van dat beleid zitten daarom onzekerheden. In hoeverre verwachte effecten daadwerkelijk optreden is vooral afhankelijk van de (nu nog onbekende) verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in programma's en gebiedsspecifieke uitwerkingen die zich op de kortere termijn richten. De beoordeling van effecten in het planMER sluit aan op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. Daarom worden de effecten van de Omgevingsvisie in het planMER beschreven in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten.

5 Wanneer welke vervolgstappen

5.1 Proces en tijdsad Omgevingsvisie

Voor de Omgevingsvisie maakt de gemeente gebruik van de Toekomstvisie 'Gouda ligt Goed!' uit 2019. Deze versie wordt in de komende tijd verder uitgewerkt in de Omgevingsvisie. Deze Omgevingsvisie gaat voldoen aan alle juridische vereisten vanuit de Omgevingswet.

5.2 Proces en tijdsad plan-m.e.r.

De m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie voor Gouda verloopt in lijn met de wettelijke vereisten als volgt:

- 1. Openbare kennisgeving van het voornemen door bevoegd gezag.*
De m.e.r.-procedure start met een bekendmaking van het voornemen via een openbare kennisgeving en publicatie van voorliggende NRD. De bekendmaking vindt plaats via de Staatscourant, de Goudse Post en de gemeentelijk website (www.gouda.nl). De NRD kan een ieder inzien op het gemeentehuis en via de gemeentelijke website.
- 2. Raadplegen betrokken instanties over reikwijdte en detailniveau van het MER en vaststellen reikwijdte en detailniveau (zomer 2020)*
Bij de planvorming betrokken bestuursorganen en organisaties worden actief geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Verder kan een ieder schriftelijk reageren op deze NRD. De ontvangen opmerkingen/adviezen worden meegenomen bij het opstellen van het MER.
- 3. Opstellen planMER (tot najaar 2020)*
Wanneer de NRD vastgesteld is, wordt het proces direct vervolgd met het opstellen van het MER. Het opstellen van het planMER loopt gelijk met de uitwerking van de Omgevingsvisie.
- 4. Ter inzage leggen planMER en ontwerp Omgevingsvisie (najaar 2020)*
Het MER wordt samen met het ontwerp Omgevingsvisie 6 weken ter visie gelegd. Een ieder wordt in deze 6 weken in de gelegenheid gesteld zienswijzen in te dienen op het planMER. De Commissie

voor de m.e.r. toetst in deze periode de kwaliteit van het planMER en beoordeelt of de juiste (milieu)informatie aanwezig is om een besluit over de Omgevingsvisie te kunnen nemen.

5. *Besluit en vervolg (begin 2021)*

De Omgevingsvisie en het planMER worden vastgesteld door het bevoegd gezag, de gemeenteraad van Gouda.

Begrippenlijst

Doelstelling (in Omgevingsvisie)	Toestand van de leefomgeving die nagestreefd wordt.
Alternatieven	De mogelijke ‘manieren’ waarop het beleid gerealiseerd kan worden. Daarbij gaat het om andere manieren om de doelstellingen gekoppeld aan een bepaalde activiteit (in aanvaardbare mate) te behalen. De Wet milieubeheer en ook de Omgevingswet stellen dat alleen de alternatieven die redelijkerwijs een rol kunnen spelen in de besluitvorming beschouwd moeten worden.
Autonome ontwikkeling	Ontwikkelingen (meestal op het gebied van de ruimtelijke ordening) die plaatsvinden op basis van ontwikkelingen waarover een besluit is genomen, ongeacht of één van de alternatieven uit het planMER gerealiseerd worden.
Beoordelingskader	Set indicatoren waarmee beoordeeld wordt a) in hoeverre met het beoogde beleid (in dit geval vooral ontwikkelprincipes) de beleidsdoelen worden gehaald ('doelbereik') en b) wat de effecten van het beleid zijn op de leefomgeving.
Beleidsinstrument	Middel dat een overheid inzet om beleid uit te voeren, bijvoorbeeld: Omgevingsvisie, uitvoeringsprogramma, omgevingsvergunning, subsidieregeling.
Bevoegd gezag	Eén of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen.
Commissie voor de m.e.r.	Een bij wet ingestelde landelijke commissie van onafhankelijke milieudeskundigen. Zij adviseren het bevoegd gezag over de kwaliteit van de informatie in het milieueffectrapport en naar wens ook over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport.
Effect (in plan-MER)	Concreet gevolg van beleid op de leefomgeving.
Inpraak	Mogelijkheid om informatie te krijgen en op basis daarvan een mening, wensen of bezwaren kenbaar te maken, bijvoorbeeld voor een activiteit waarover door de overheid een besluit zal worden genomen.
Kennisgeving	Het openbaar maken van een voornemen om een m.e.r.-procedure te starten en of een m.e.r.-plichtig plan vast te stellen.
NRD	Notitie Reikwijdte en Detailniveau: notitie die beschrijft waar de m.e.r.-procedure wel en niet overgaat ('reikwijdte'), welke aspecten in het plan-MER onderzocht gaan worden en met welke diepgang ('detailniveau').
Omgevingsvisie	Plan waarin de gemeente het beleid voor de leefomgeving op lange termijn vastlegt.
Plan-m.e.r	M.e.r. staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld. De toevoeging 'Plan' wil zeggen dat het om een m.e.r. voor een plan gaat, zoals een Omgevingsvisie.
Plan-MER	MER staat voor 'Milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een m.e.r. De toevoeging

'Plan' wil zeggen dat het om een MER voor een plan gaat, zoals een Omgevingsvisie.

Ter inzage leggen

Gedurende een bepaalde periode belanghebbende de gelegenheid geven om op een voornemen of ontwerp-plan te reageren met een zienswijze.

Uitvoeringsprogramma

Programma waarin beleidsdoelstellingen (*wat* gaan we doen?) worden vertaald naar concrete acties en interventies (*hoe* gaan we dat doen?)

Zienswijze

Reactie die een belanghebbende aan het bevoegd gezag kan sturen als reactie op de kennisgeving over een voornemen.